

Lukujengin kieliseikkailu

Läsgängets språkäventyr
Lohkanjenji giellafearán
Lookkâmjee'ňň kiölljeä'Istös
Luuhâmjeeni kielâfiäráán

Kirppu-lammas
Sylvi-koira
Mato-käärme
Touho-kissa
Moona-poni

Kirjoittanut: Mervi Heikkilä

Tarinativoli

Eräänä aurinkoisena päivänä Lukujengi tapasi toisensa Tarinativolissa. Paikalla olivat kaikki eli Kirppu-lammas, Sylvi-koira, Mato-käärme, Touho-kissa ja Moona-poni. Kaikki osasivat eri kieliä ja ne olivat asiasta kovin innoissaan. Ehkä ne voisivat opettaa toisilleen uusia sanoja!

- Mitä tehtäisiin? Sylvi-koira kysyi.
- Minä haluan kummitusjunaan! Mato-käärme ilmoitti.
- Minä en ainakaan halua! Se on pelottava, Kirppu-lammas kiljaisi. – Minulla on nälkä. Hattara maistuisi. Kaikki alkoivat lipoa huuliaan.
- Hattara on **hiärsku**! Moona-poni hörähti.
- Tarkoititko **herkkua**? Mato-käärme kysyi.
- Minustakin hattara on **deliaktess**! Touho-kissa ilmoitti.
- Niin onkin, tosi **hä’rčč**, Kirppu-lammas huokaisi.

Kirppu-lampaan häntä oli alkanut vipattaa. Syöminen oli parasta, mitä se tiesi. Kohta saataisiin hattaraa! Kirppu lähti jo kiiruhtamaan kohti hattarakojua.

- Hei odottakaa minua! Minäkin haluan **hersko**, Sylvi-koira haukahti.

Kaikki maistelivat sanoja suussaan. Ne maistuivat mukavilta.

Pian he seisoivat kojun luona ja ostivat itselleen muhkeat hattarat.

- Mutta hetkinen! Puuttuiko joukosta joku? Äkkiä jostain kuului kimeä kirkaisu.
- Missä Mato-käärme on? Kirppu-lammas huomasi, että yksi Lukujengistä puuttui. Taas jostain kuului kirkumista. Se oli selvästi Madon ääni!
 - Mato taisi mennä kummitusjunaan, Moona-poni arveli ja haukkasi ison palan hattarasta. Muut nyökkäsivät ja jatkoivat syömistä. Ihan pian heidän viereensä ilmestyikin Mato-käärme. Se tärise ja sen kasvot olivat aivan valkoiset.
 - Taisi olla aika pelottavaa, Moona-poni sanoi. Mato-käärme nyökkäsi.

Onneksi Lukujengi tiesi, mikä pelkoon auttaa. Ne kerääntyivät Madon ympärille ja antoivat sille lujan ryhmähalin. Madolle tuli heti parempi olo.

Mitä teidän tarinativoliinne tulisi tästä tarinasta?

Heppakaruselli

Eräänä iltana Kirppu-lammas ja Sylvi-koira olivat tulleet Tarinativoliin ihan kahdestaan. Niillä oli ranneke, jolla pääsi melkein mihin tahansa laitteisiin. Tivolin laitteet olivat ihanan värikkäitä, ja niissä oli kutsuvia valoja.

– Mennään heppakaruselliin! Sylvi-koira ehdotti.

Karuselli pyöri hiljaa, hepat nousivat ja laskivat musiikin tahdissa.

– Uskallankohan minä? Kirppu-lammas epäili.

– Rohkeasti vaan, Sylvi-koira sanoi.

Kirpun niskaa kylmäsi, mutta Sylvi meni jo edeltä. Kirpun oli pakko seurata perässä.

Karuselli pysähtyi ja edelliset asiakkaat tulivat pois.

– Nyt on meidän vuoromme! Sylvi-koira hihkaisi.

Sylvi-koira hyppäsi valkoisen karusellihepan kyytiin. Kirppu-lammasta jännitti, mutta lopulta se uskalsi kiivetä Sylvin viereen, sinisen hepan kyytiin.

Kun kaikki muutkin hepat olivat saaneet ratsastajan, karuselli pyörähti taas käyntiin. Hui! Kirppu-lammas puristi oman heppansa kaulaa lujasti. Kirppu oli varma, että se putoaa kyydistä.

– Jihuu! huudahti puolestaan Sylvi-koira. Se ei pelännyt putoamista.

Äkkiä Kirppu-lammas kuuli korvassaan

kuiskauksen:

– Älä pelkää! Minä en päästä sinua putoamaan. Istu vain rennosti ja ajattele mukavia ajatuksia, vaikka apilaniittyä!

Kuka se oli? Kirppu vilkaisi ympärilleen.

Sylvi-koira oli keskittynyt karusellin musiikkiin ja vauhtiin, eikä huomannut Kirppua.

Kukaan muukaan karusellissa ratsastavista ei näyttänyt kiinnostavan Kirppu-lampaaseen huomiota.

Sitten Kirppu huomasi, että hänen sininen karuselliheppansa ravisti harjaansa!

Heppahan se oli puhunut Kirpulle! Kirpun olo muuttui heti paremmaksi. Luotettava heppa ei päästäisi häntä putoamaan.

Kirppu-lammas halasi heppaa onnellisena. Nyt karuselli tuntuikin aika kivalta.

Kirppu kuuli korvissaan ihanan musiikin ja karusellin liike tuntui mukavana kipristelynä mahanpohjassa.

Kun vauhti pysähtyi, Sylvi huudahti:

– Sepä oli hauskaa, **roligt!**

– Tuohan on ruotsia. Mutta minäpä sanon koltansaameksi, että se oli hauskaa eli **hää'sk!** Kirppu vastasi onnellisena.

Sininen karuselliheppa hörähti heille tyytyväisenä. Sitten se kaikkien ihmeeksi sanoi:

– Olipa tosiaan hauskaa eli **roligt!**

Mitä teidän tarinativoliinne tulisi tästä tarinasta?

Pallonheitto

Touho-kissa ja Moona-poni olivat tulleet Tarinativoliin kahdestaan. He aikoivat heittää palloa pallonheittokojulla. He olivat kuulleet, että pallonheitosta voi saada hyvän palkinnon. Touho-kissa oli sitä mieltä, että hän oli Suomen tai ehkä koko maailman paras pallonheittäjä. Moona-poni vähän epäili Touhon kykyjä.

– En ole kyllä koskaan nähnyt sinun tai kenenkään muunkaan kissan heittävän palloa, Moona sanoi.

Touho loukkaantui.

– Pöh, sinä et sitten tiedä kissoista paljonta. Suomalaiset kissat ovat erinomaisia pallonheittäjiä! Olemme voittaneet Kissaolympialaisissa pallonheiton jo viitenä kertana peräkkäin.

Moona-poni pysähtyi ja mietti asiaa. Totta oli, ettei se tiennyt kissoista kovin paljon. Oikeastaan se ei tuntenut ketään muuta kissaa kuin Touhon.

– Hyvä on, olen pahoillani. Minulla taisi olla ennakkoluulo asiasta, Moona-poni hörähti.

– Saat anteeksi, Touho lupasi ja halasi ystäväänsä.

Onneksi Touho-kissa aina leppyi nopeasti.

Touho-kissa ja Moona-poni kävelivät pallonheittokojulle. Kojunpitäjä antoi heille tennis-pallot.

– Teidän pitää osua tuohon kuvaan. Jos osutte timanttiin, jota hiiri pitää käpälissään, saatte palkinnon, kojunpitäjä opasti.

– Minä kyllä heittäisin mieluummin vaikka heinäpaaliin, Moona mutisi.

Mutta Touho ei ehtinyt kuunnella mitään, sillä oli kiire saada palkinto. Nopeassa tahdissa se heitti kaikki pallot kohti hiirikuvan häntää.

Touho osuikin häntään hienosti.

– Jipii, minä voitan **pris**!

Touho oli niin innoissaan, että puhui kieliä sekaisin.

– Vai **pris**, sehän on **palhâšume** hörähti Moona. Moona oli ylpeä, kun osasi puhua inarinsaamea.

Silloin kojunpitäjä sanoi:

– Palkinnon eli **cistt** saa, jos osuu hiiren kannattelemaan timanttiin, ei häntään osumisesta saa palkintoa.

Touho ei ollut uskoa korviaan. Se ei ollut malttanut kuunnella ohjeita. Nyt se ei saisi palkintoa. Touhon viikset lerpahivat ja alahuuli alkoi väpättää.

– Älä sure, meillä on vielä mahdollisuus, Moona lohdutti.

Sitten poni otti pallot ja heitti ne tarkasti kohti hiiren käpälissä loistavaa timanttia. Kaikki pallot osuivat hienosti!

– Nyt saat palkinnon, sanoi kojunpitäjä.

Se ojensi Moonalle jättimäisen karkkipussin.

– Kiitos, tästä riittääkin hyvin kahdelle, Moona sanoi ja jakoi makeiset Touhon kanssa.

Nyt Touhoa ei enää itkettänyt yhtään.

Mitä teidän tarinativoliinne tulisi tästä tarinasta?

Onkimassa

- Minä kuulin, että täällä on ongintaa eli **mete**, Touho-kissa huudahti. Se oli tullut Tarinativoliin yhdessä ystävänsä Mato-käärmeen kanssa.
- Oho, minä luulin, että vain joella tai järvellä voi harrastaa **mete** eli ongintaa, Mato-käärme ihmetteli.
- Tai merellä, Touho totesi.
- Tuolla lukee ongintaa, mennään sinne! Minulla on nälkä, kala maistuisi! Touho-kissan mielestä kala oli parasta ruokaa, mitä se tiesi.

Touho vetäisi Madon perässään kohti kylttiä, jossa luki viidellä kielellä sana: **ONGINTA, METE, OAGGUN, VUÄGGMÖŠ, UÄGGUM.**

- Minun tekee mieli ahventa tai haukea, Touho intoili. Kuola valui kissan suupielestä, kun se kuvitteli mielessään, mitä kaloja voisi saada ongella.
- Hei! Tässä sinulle onki, sanoi ongintapisteen hoitaja ja ojensi Touho-kissalle lyhyen ongen, jonka päässä oli magneetti.
- Magneetti! Miksi tässä ei ole koukkua? Ja missä se järvi on? Touho ihmetteli.

- Ei ole järveä, vaan sinun täytyy yrittää tuosta altaasta saada ongellasi muoviankka. Kun saat ankan, saat palkinnon, ongintapisteen hoitaja selitti. Touho-kissan alaleuka venähti. Ei kalaa! Ei herkkua! Millainen onginta tämä oikein oli! Touho meinasi jo heittää koko ongen pois,

- mutta silloin Mato-käärme puhisi:
 - Kokeile nyt, sinähän voit saada vaikka kuinka hienon palkinnon! Touho-kissa rauhoittui. Se alkoi kalastaa ongellaan muoviankkaa. Näppärästi se saikin kaikkein suurimman ankan pyydystettyä.
 - Oho, sinähän sait ison! Oletpa taitava! Mato-käärme onnitteli. Touho-kissa hymyili ja antoi ison ankan ongintapisteen hoitajalle.
 - Tästä saa valita minkä palkinnon haluaa, ongintapisteen hoitaja sanoi ja esitteli Touholle erilaisia pehmoeläimiä.
 - Yksi niistä oli iso, pehmeä haukikala.
 - Minä haluan tuon! Touho osoitti haukea. Ja hauen Touho sai. Arvaa vaan, oliko se kalastaan ylpeä!

Mitä teidän tarinativoliinne tulisi tästä tarinasta?

Uusi tivoli

Koko Lukujengi tapasi toisensa taas Tarinativolissa. Paikalla olivat kaikki eli Kirppu-lammas, Sylvi-koira, Mato-käärme, Touho-kissa ja Moona-poni. Ilmassa oli haikeutta, sillä kiertävä Tarinativoli oli lähdössä pois, toiselle paikkakunnalle.

- Nyt pitää sanoa Tarinativolille heippa, Kirppu-lammas sanoi. Sen silmäkulma kastui.
- **Tiörv, sörgg vuei'nnep!** Kirppu-lammas määkäisi koltansaameksi.
- **Heippa, pian nähdään!** Mato-käärme sihisi suomeksi.
- **Hej då, vi ses snart!** Touho-kissa maukaisu ruotsiksi.
- **Moonâ tiervân, forgâ uâinip!** Moona-poni hirnahti inarinsaameksi.
- **Mana dearvan, fargga oaidnalit!** Sylvi-koira haukahti pohjoissaameksi.

– Onpa tylsää, Mato sihisi. – Mitä ne nyt tehdään, kun Tarinativoli lähtee? se kysyi.

- Saanko ehdottaa? ääni heidän takaansa sanoi. Kaikki säikähtivät vähän, mutta sitten he huomasivat, että iloinen tivolin johtaja oli kävellyt heidän taakseen.
- No mitä? Moona-poni hirnahti.

– Jos minulla olisi noin hauskoja ja taitavia ystäviä, minä perustaisin oman tivolin tai sirkuksen, tivolin johtaja selitti.

Lukujengi katsoi toisiaan.

- Aivan totta. Minä osaan kuperkeikan! Sylvi-koira innostui.
- Tehdäänkö yhdessä akrobatiaesitys? Mato-käärme kysyi. Minäkin osaan kuperkeikan!
- Minäkin osaan sen! Touho-kissa miukaisi.
- Joo tehdään akrobatiaesitys, Sylvi-koira haukahti.
- Ja minä voin olla karusellin heppa, Moona-poni keksi.
- Saanko minäkin olla karusellin heppa? Kirppu-lammas kysyi.
- Saat, tottakai! Moona-poni sanoi.

– Kas, siinähan teillä on ikioma tivoli, jossa on akrobatiaesitys ja karuselli, pelle sanoi. – Mikä teidän tivolin nimi on? Lukujengiläiset katsoivat toisiaan ja miettivät ahkerasti. Suru oli äkkiä vaihtunut iloksi ja hauskoiksi suunnitelmiksi.

**Keksitkö sinä nimen
Lukujengin omalle tivolille?**

**Millaisen tivolin haluaisit
perustaa ystäväsi tai
perheesi kanssa?**

Sanalista ja äänitteet

Kuunnelkaa millaiselta sanat kuulostavat eri kielillä äänitteiden avulla:

→ bit.ly/lukujengi-FI

1. herkku

- delikatess (ruotsi)
- hersko (pohjoissaame)
- hä'rčč (koltansaame)
- hiärsku (inarinsaame)

2. hauskaa

- roligt (ruotsi)
- somà (pohjoissaame)
- hää'sk (koltansaame)
- hävski (inarinsaame)

3. palkinto

- pris (ruotsi)
- bálkkašupmi (pohjoissaame)
- cistt (koltansaame)
- palhâšume (inarinsaame)

4. onginta

- mete (ruotsi)
- oaggun (pohjoissaame)
- vuäggmõš (koltansaame)
- uäggum (inarinsaame)

5. Heippa, pian nähdään!

- Hej då, vi ses snart! (ruotsi)
- Mana dearvan, fargga oaidnalit! (pohjoissaame)
- Tiõrv, sõrgg vueil'nnepp! (koltansaame)
- Moonâ tiervân, forgâ uáinip! (inarinsaame)